

GEMEENTE SCHIJNDEL

Uitbreiding Wielerbaan

Verkennd flora- en faunaonderzoek

GEMEENTE SCHIJNDEL

Uitbreiding Wielerbaan

Verkennd flora- en faunaonderzoek

Projectnummer: SCY007
Rapportnummer: SCY007-FF-DEF01
Status: Definitief
Datum: 7 mei 2016

Opsteller:
R. Janssen

Verificatie:
E. Bosch-Thomas

Validatie:
S. Rademakers

Inhoudsopgave

1	Inleiding	1
1.1	Aanleiding.....	1
1.2	Doelstelling.....	1
1.3	Leeswijzer	1
2	Projectgegevens	3
2.1	Beschrijving plangebied	3
2.2	Voorgenomen plan	4
3	Natuurbescherming	5
3.1	Flora- en faunawet.....	5
3.1.1	Ontheffingen Flora- en faunawet	5
3.1.2	Bescherming vogels	6
3.2	Gebiedsbescherming	6
3.2.1	Natuurbeschermingswet 1998.....	6
3.2.2	Natuurnetwerk Nederland.....	7
4	Inventarisatie flora en fauna	9
4.1	Literatuuronderzoek	9
4.1.1	Telmee.nl	9
4.2	Veldbezoek.....	10
5	Interpretatie.....	13
5.1	Flora	13
5.2	Algemeen beschermde diersoorten	13
5.3	Vogels	13
5.4	Zoogdieren	13
5.5	Amfibieën	14
5.6	Vissen	14
5.7	Overige soorten	14
6	Effecten voorgenomen ingrepen	15
6.1	Beschermde soorten	15
6.1.1	Flora	15
6.1.2	Algemeen beschermde diersoorten	15
6.1.3	Broedvogels.....	15
6.1.4	Vleermuizen	15
6.1.5	Kleine modderkruiper	15
6.2	Beschermde gebieden	16
7	Conclusies en aanbevelingen.....	17
7.1	Beschermde soorten	17
7.1.1	Flora: Aanvullend veldbezoek	17
7.1.2	Algemeen beschermde diersoorten: Rekening houden met zorgplicht en voortplantingsperiode amfibieën	17
7.1.3	Broedvogels: Rekening houden met broedseizoen	17
7.1.4	Vleermuizen: Voorkomen uitstraling verlichting buiten plangebied	18
7.2	Beschermde gebieden	18
8	Geraadpleegde literatuur	19

Tabellenlijst

Tabel 1: Gemelde waargenomen beschermde soorten in de omgeving van het plangebied op de website www.telmee.nl (2011-2016).	9
---	---

Afbeeldingenlijst

Afbeelding 1: Ligging van het plangebied (rood) (bron luchtfoto: Bing Maps).	3
Afbeelding 2: Impressie van het plangebied.	3
Afbeelding 3: Schetsontwerp van de toekomstige inrichting van het plangebied.	4
Afbeelding 4: Ligging van het plangebied (rood) ten opzichte van de meest nabij gelegen Natura2000-gebieden (bron: Natura2000 Network Viewer).	7
Afbeelding 5: Ligging van het plangebied (rood) ten opzichte van het Natuurnetwerk Nederland (bron: Natuurbeheerplan Provincie Brabant).	8

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

De gemeente Schijndel is voornemens de accommodatie van 'Wielervereniging Schijndel' uit te breiden. Dit betreft onder andere de uitbreiding van het verharde wielercours op het naastgelegen perceel. Ten behoeve van deze uitbreiding wordt grond vergraven en vegetatie geroid. Vervolgens wordt verharding en verlichting aangebracht. Dergelijke werkzaamheden kunnen leiden tot negatieve effecten op beschermde planten- en diersoorten. Voorafgaand aan de werkzaamheden is derhalve middels een verkennend flora- en faunaonderzoek inzichtelijk gemaakt, welke effecten optreden op aanwezige beschermde soorten.

1.2 Doelstelling

Het doel van het verkennend flora- en faunaonderzoek is het verkrijgen van een indruk omtrent de (waarschijnlijk) aanwezige beschermde flora en fauna binnen en in de nabijheid van het plangebied voor de uitbreiding van de wieleraaccommodatie. Daarnaast wordt nagegaan of ter plaatse van het plangebied of de directe omgeving sprake is van gebiedsbescherming.

Binnen het onderzoek wordt beoordeeld of de groene wet- en regelgeving (Flora- en faunawet, Natuurbeschermingswet 1998, overige gebiedsbescherming) de uitvoering van het project in de weg kan staan. Indien dit het geval is, wordt aangegeven welke vervolgstappen noodzakelijk zijn om het project doorgang te kunnen laten vinden.

1.3 Leeswijzer

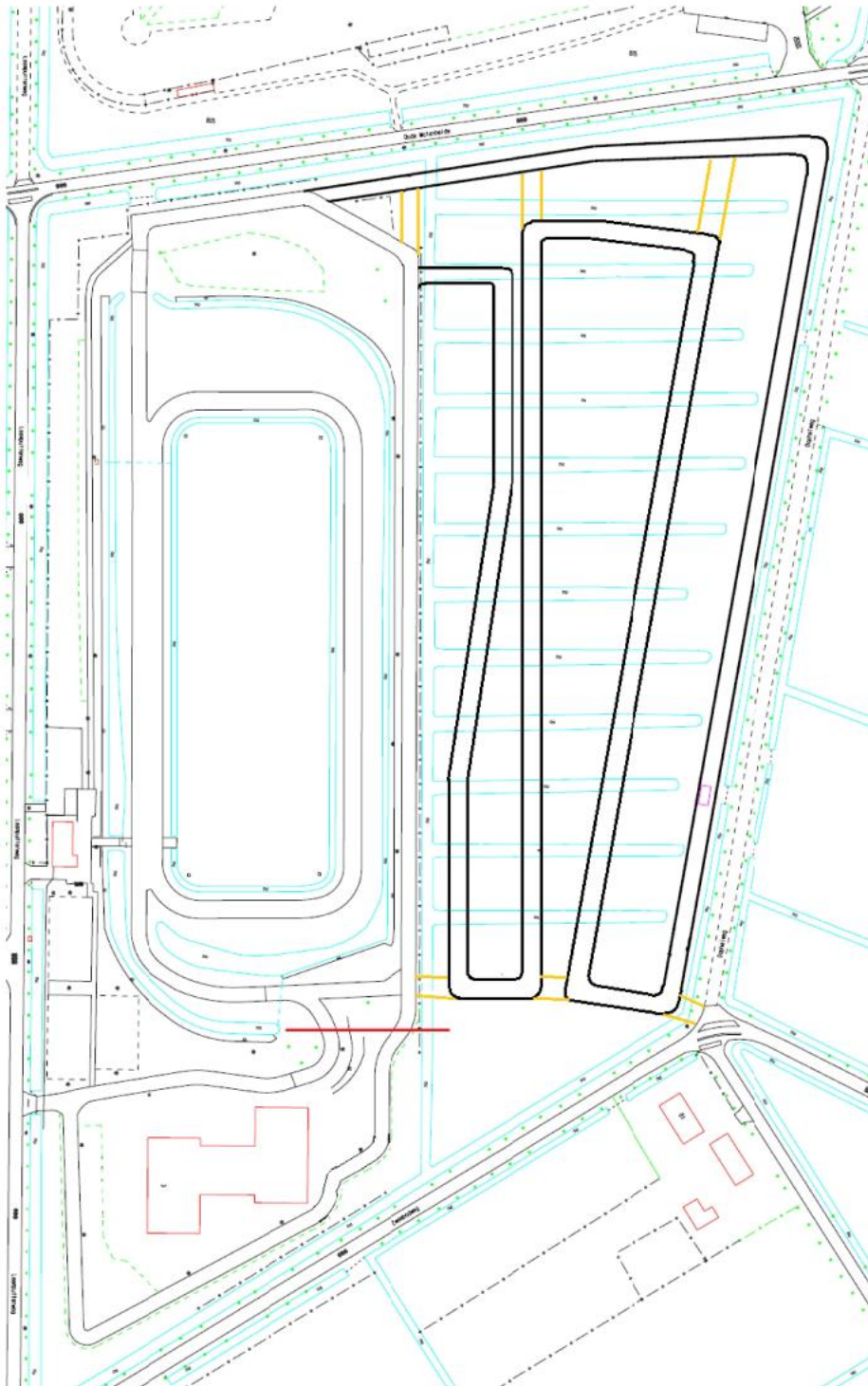
De rapportage van dit verkennend flora- en faunaonderzoek is als volgt opgebouwd:

- Hoofdstuk 2 Projectgegevens. De gegevens van het plangebied, zoals de geografische ligging, zijn beschreven in hoofdstuk 2. Ook wordt hier ingegaan op de voorgenomen ingrepen binnen het plangebied.
- Hoofdstuk 3 Natuurbescherming. Dit hoofdstuk geeft een korte toelichting op de natuurbescherming door de Flora- en faunawet. Daarnaast wordt voor het plangebied en de directe omgeving nagegaan of sprake is van gebiedsbescherming op grond van de Natuurbeschermingswet 1998 en/of het provinciale beleid.
- Hoofdstuk 4 Inventarisatie flora en fauna. Hoofdstuk 4 bevat een overzicht van de verzamelde gegevens ten aanzien van beschermde planten- en diersoorten binnen en nabij het plangebied. Dit overzicht is verkregen op basis van literatuuronderzoek en een verkennend veldbezoek. De verkennende inventarisatie is uitgevoerd door ing. R.P.J. Janssen van Kragten.
- Hoofdstuk 5 Interpretatie. Aan de hand van de aanwezige biotopen binnen het plangebied zijn de verzamelde gegevens uit hoofdstuk 4 geïnterpreteerd. Voor de in de literatuur vermelde soorten en de waargenomen soorten tijdens het veldbezoek wordt aangegeven welke functie het plangebied zal of kan vervullen.
- Hoofdstuk 6 Effecten voorgenomen ingrepen. Per soortgroep wordt aangegeven welke effecten tijdens de realisatiefase en de gebruiksfase van het project kunnen worden verwacht op beschermde soorten. Daarnaast wordt aangegeven of effecten op beschermde gebieden zullen optreden.
- Hoofdstuk 7 Conclusies en aanbevelingen. Aangegeven wordt of en zo ja, op welke wijze de groene wet- en regelgeving de uitvoering van het voorgenomen project in de weg staat. Daarbij worden, voor zover mogelijk, aanbevelingen gedaan ten aanzien van de te ondernemen vervolgstappen om het project toch doorgang te kunnen laten vinden.

2.2 Voorgenomen plan

De gemeente Schijndel is voornemens om ter plaatse van het grasland het wielercours uit te breiden. Het betreft een verhard parcours dat tevens wordt voorzien van verlichting. De sloot, welke tussen het plangebied en het huidige parcours is gelegen, blijft behouden bij de ingreep. In afbeelding 3 is de toekomstige inrichting van het plangebied weergegeven.

Afbeelding 3: Schetsontwerp van de toekomstige inrichting van het plangebied.

3 Natuurbescherming

Kort wordt in dit hoofdstuk ingegaan op de bescherming van planten- en diersoorten krachtens de Flora- en faunawet. Daarnaast wordt aandacht besteed aan de gebiedsbescherming die op het plangebied van toepassing is.

3.1 Flora- en faunawet

De bescherming van zowel inheemse als uitheemse, in het wild levende planten- en diersoorten is vastgelegd in de Flora- en faunawet. De Flora- en faunawet bevat een algemeen (passief) beschermingsregime voor aangewezen planten- en diersoorten. Daarnaast zijn in de Flora- en faunawet beschermde leefgebieden aangewezen voor de instandhouding van beschermde soorten. De Europese Habitatrichtlijn en Vogelrichtlijn zijn in onze nationale Flora- en faunawet geïmplementeerd.

Wat betreft de *flora* is het verboden om beschermde soorten uit te steken, te vernielen, te beschadigen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen (artikel 8 Flora- en faunawet). Ten aanzien van *fauna* geldt dat het verboden is beschermde dieren in hun natuurlijke leefomgeving te doden of te verwonden, opzettelijk te verontrusten of voortplantingsplaatsen (bijvoorbeeld nesten) te verstoren, te beschadigen of weg te nemen (artikel 9 t/m 13 Flora- en faunawet).

3.1.1 Ontheffingen Flora- en faunawet

Voor het verrichten van ingrepen die een nadelig effect hebben op beschermde flora en fauna is in principe een ontheffing ex. artikel 75 van de Flora- en faunawet noodzakelijk. In het Besluit van 10 september 2004 (AMvB artikel 75) wordt onderscheid gemaakt in de algemeenheid van soorten en de noodzaak voor ontheffingsaanvraag. De beschermde soorten zijn daartoe ingedeeld in een drietal categorieën (tabellen):

1. Algemene soorten;
2. 'Overige' soorten;
3. Soorten van bijlage IV van de Habitatrichtlijn, soorten van bijlage I van de AMvB en alle vogelsoorten.

Voor algemene soorten (tabel 1, AMvB artikel 75) geldt een vrijstelling voor artikel 8 t/m 12 van de Flora- en faunawet voor wat betreft activiteiten die te kwalificeren zijn als bestendig beheer en onderhoud, bestendig gebruik of ruimtelijke ontwikkeling. Voor andere activiteiten is een ontheffing nodig. Een ontheffingsaanvraag wordt getoetst aan het criterium 'doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van de soort' (de zogenaamde lichte toets).

Voor 'overige' soorten (tabel 2, AMvB artikel 75) en alle vogelsoorten geldt dat voor activiteiten die te kwalificeren zijn als bestendig beheer en onderhoud, bestendig gebruik of ruimtelijke ontwikkeling vrijstelling voor artikel 8 t/m 12 van de Flora- en faunawet wordt verleend, mits de activiteiten worden uitgevoerd op basis van een door de minister goedgekeurde gedragscode. Voor andere activiteiten is een ontheffing nodig. Voor ontheffingsaanvragen geldt de lichte toets (zie algemene soorten).

Voor streng beschermde soorten (tabel 3, AMvB artikel 75) geldt dat voor activiteiten die te kwalificeren zijn als bestendig beheer en onderhoud of bestendig gebruik vrijstelling wordt verleend van artikel 8 t/m 12 van de Flora- en faunawet, mits gewerkt wordt volgens een door de minister goedgekeurde gedragscode. Voor ruimtelijke ontwikkeling is de aanvraag van een ontheffing noodzakelijk. Voor bestendig beheer en onderhoud of bestendig gebruik in de land- en bosbouw wordt géén vrijstelling verleend voor het opzettelijk verontrusten (artikel 10 Flora- en faunawet) van soorten van tabel 3 en is geen ontheffing mogelijk. De aanvragen van een ontheffing voor soorten van tabel 3 wordt getoetst aan drie criteria (de zogenaamde uitgebreide toets):

- Er is sprake van een in of bij wet genoemd belang.
- Er is geen alternatief.
- Er wordt geen afbreuk gedaan aan de gunstige staat van instandhouding van de soort.

Hierbij geldt tevens, dat voor vogelsoorten en voor soorten die zijn opgenomen in bijlage IV van de Habitatrictlijn geen ontheffing kan worden verleend voor het optreden van negatieve effecten als gevolg van ruimtelijke ontwikkeling. Er is voor deze groep van soorten alleen een ontheffing mogelijk voor belangen die zijn vermeld in de Europese Vogelrichtlijn, dan wel Habitatrictlijn. Negatieve effecten bij ruimtelijke ingrepen dienen derhalve geheel voorkomen te worden.

3.1.2 Bescherming vogels

Zoals hiervoor is aangegeven, zijn vrijwel alle vogelsoorten die in Nederland voorkomen, beschermd krachtens de Flora- en faunawet. Dat betekent dat nesten van broedende vogels niet mogen worden verwijderd. Daarnaast geldt voor een aantal vogelsoorten dat het nest ook buiten het broedseizoen beschermd is. Daarbij zijn vijf categorieën vaste nesten te onderscheiden:

1. Nesten die, behalve gedurende het broedseizoen als nest, daarbuiten in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats (bijvoorbeeld steenuil).
2. Nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop. De fysieke voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (bijvoorbeeld roek, gierzwaluw, huismus).
3. Nesten van vogels, zijnde geen koloniebroeders, die (vrijwel) elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop. De fysieke voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (bijvoorbeeld ooievaar, kerkuil, slechtvalk).
4. Nesten van vogels die jaar in, jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen (bijvoorbeeld boomvalk, buizerd, ransuil).
5. Nesten van vogels die vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar tevoren hebben gebroed of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen (bijvoorbeeld oeverzwaluw, kokmeeuw). Een omgevingscheck door een deskundige dient uit te wijzen of in de omgeving voldoende gelegenheid is om zelfstandig een nieuw nest te bouwen of te zoeken.

Welke soorten tot een van de vijf bovengenoemde categorieën behoren, is vastgelegd in een lijst met circa tachtig soorten.

3.2 Gebiedsbescherming

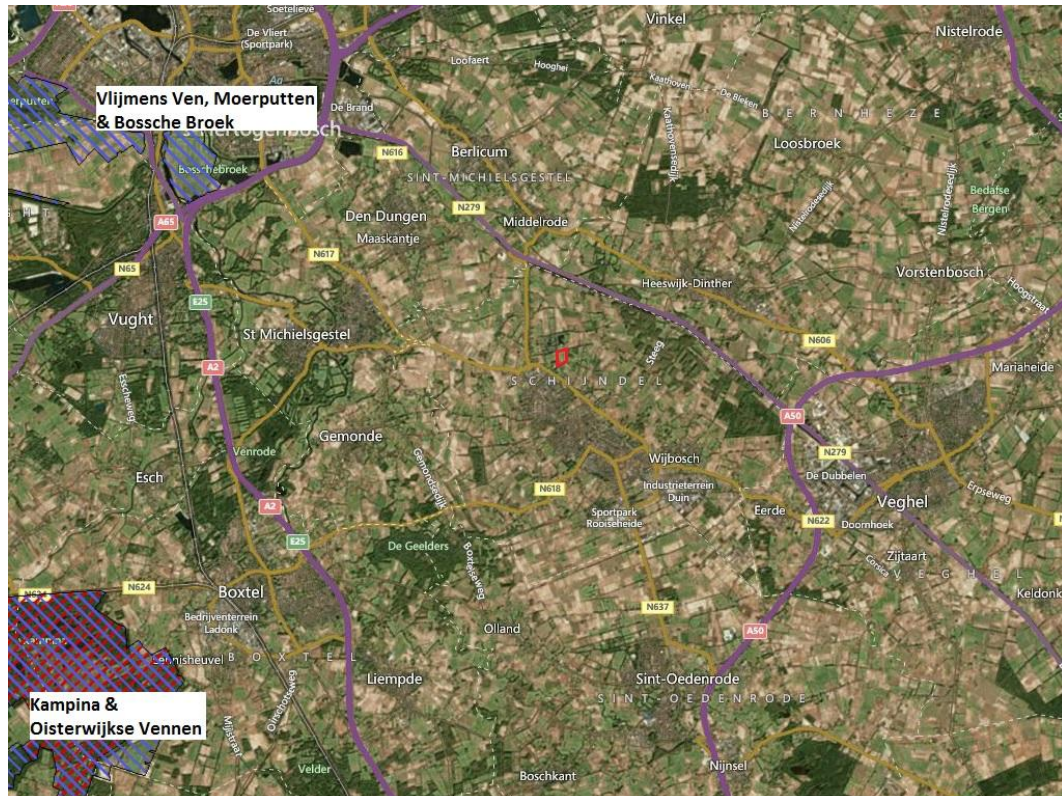
Om vast te stellen of binnen of nabij het plangebied mogelijk sprake is van gebiedsbescherming is de gebiedsbescherming volgens de Natuurbeschermingswet 1998 en de gebiedsbescherming volgens de provincie Noord-Brabant geraadpleegd.

3.2.1 Natuurbeschermingswet 1998

De Natuurbeschermingswet 1998 richt zich op beheer, herstel en bescherming van de Natura2000-gebieden (Habitatrictlijn- en Vogelrichtlijngebieden). Ter bescherming van de natuurwaarden waarvoor de verschillende Natura2000-gebieden zijn aangewezen, mogen projecten die de kwaliteit van de habitattypen kunnen verslechteren of die een verstrend effect hebben op soorten, niet worden uitgevoerd zonder een vergunning. Hierbij is van belang dat de Natuurbeschermingswet 1998 een zogenaamde 'externe werking' kent. Dit houdt in, dat ook projecten buiten beschermde gebieden vergunningplichtig kunnen zijn, wanneer zij een negatief effect hebben op het beschermde gebied.

Het plangebied bevindt zich niet binnen of aangrenzend aan een Natura2000-gebied (zie afbeelding 4). De meest nabij gelegen Natura2000-gebieden zijn 'Vlijmens Ven, Moerputten & Bossche Broek' en 'Kampina & Oisterwijkse Vennen', welke respectievelijk op circa 8,5 kilometer en ruim 11 kilometer afstand zijn gelegen. Gezien de kleinschaligheid van de ingreep, waarbij externe effecten niet verwacht worden, bestaat er geen enkele relatie tussen het plangebied en de meest nabij gelegen Natura2000-gebieden.

Afbeelding 4: Ligging van het plangebied (rood) ten opzichte van de meest nabij gelegen Natura2000-gebieden (bron: Natura2000 Network Viewer).

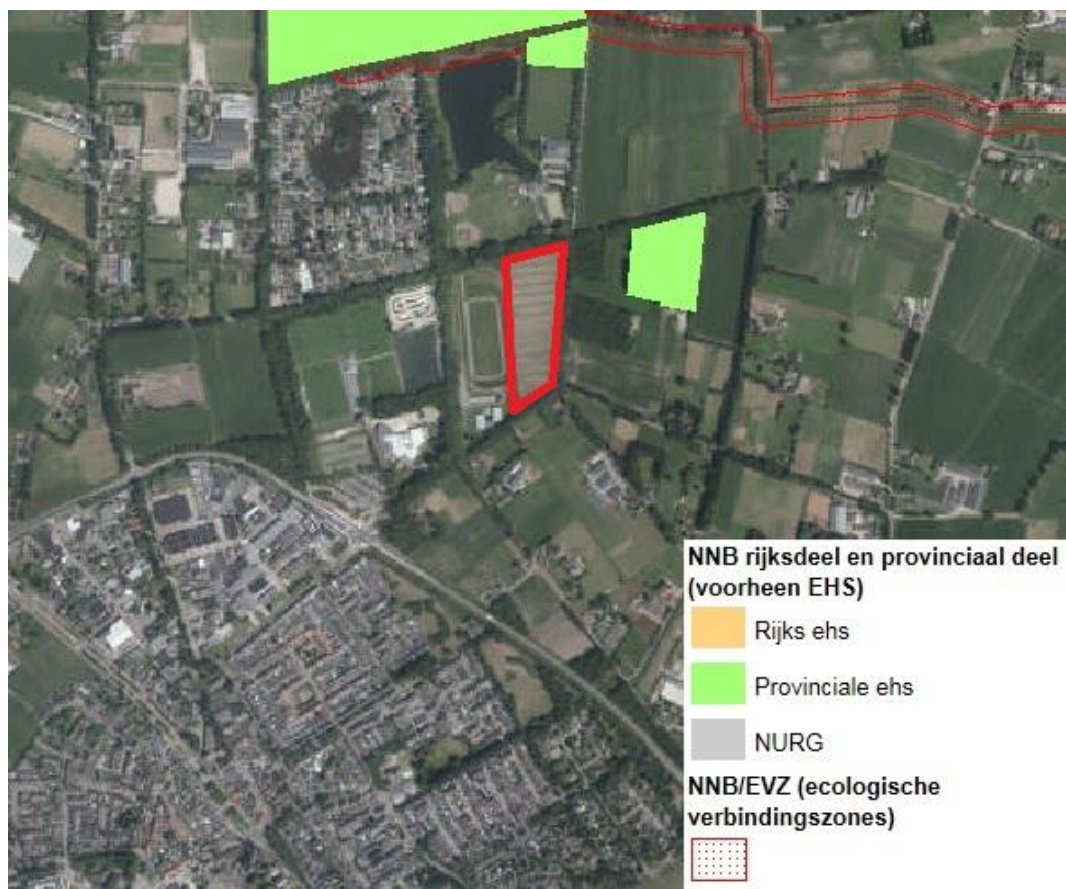

3.2.2 Natuurnetwerk Nederland

Net als voor de Natura2000-gebieden is het ruimtelijk beleid voor het Natuurnetwerk Nederland (voorheen Ecologische Hoofdstructuur) erop gericht de wezenlijke kenmerken van de gebieden te ontwikkelen, herstellen en behouden. Derhalve is voor natuurnetwerk het 'nee, tenzij'-regime ingevoerd. Volgens dit regime dient allereerst vastgesteld te worden of de geplande ingreep significant negatieve effecten heeft, op de in het betreffende onderdeel van het natuurnetwerk aanwezige wezenlijke kenmerken en waarden. Wanneer dit zo is, geldt in principe dat de ingreep geen doorgang kan vinden. Uitzondering geldt alleen voor ingrepen waarbij sprake is van groot openbaar belang en waarbij geen alternatieven voor de plannen beschikbaar zijn. In dat geval dient compensatie van de aangetaste waarden plaats te vinden (Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit et al., 2007). In het natuurbeheerplan van de provincie Noord-Brabant zijn rijks en provinciale EHS-gebieden aangewezen, waarmee de provincie invulling geeft aan het Natuurnetwerk Nederland.

Het meest nabij gelegen onderdeel van het Natuurnetwerk Nederland bevindt zich op circa 120 meter afstand ten oosten van het plangebied (zie afbeelding 5). Tussen het Natuurnetwerk en het plangebied bevinden zich enkele bossen en een onverharde weg. Er bestaat geen directe relatie tussen de wezenlijke kenmerken en waarden van het onderdeel van het Natuurnetwerk en het plangebied, waardoor geen directe effecten op dit gebied verwacht worden. In de huidige situatie vinden reeds geluid producerende activiteiten plaats en is verlichting aanwezig. Wanneer in de toekomstige situatie geen toename aan deze versturende factoren optreedt (geluidstoename of uitstraling van verlichting buiten plangebied), worden evenmin indirecte negatieve effecten verwacht.

Afbeelding 5: Ligging van het plangebied (rood) ten opzichte van het Natuurnetwerk Nederland (bron: Natuurbeheerplan Provincie Brabant).

4 Inventarisatie flora en fauna

De inventarisatie van flora en fauna binnen het plangebied bestaat uit twee delen. Allereerst is literatuuronderzoek uitgevoerd naar reeds beschikbare gegevens ten aanzien van beschermde planten- en diersoorten. Vervolgens is een verkennend veldbezoek gebracht aan het plangebied om een actuele indruk te verkrijgen van de aanwezige biotopen binnen het plangebied.

4.1 Literatuuronderzoek

4.1.1 Telmee.nl

De website www.telmee.nl is opgezet door landelijke Particuliere Gegevensbeherende Organisaties (PGO's), samenwerkend in de koepelorganisatie Veldonderzoek Flora en Fauna (VOFF). De PGO's zijn natuurorganisaties of -bureaus die zich op diverse manieren bezig houden met de inventarisatie van soorten in Nederland, zoals onder andere SOVON vogelonderzoek Nederland en de Zoogdiervereniging. Naast deze PGO's is het voor iedereen mogelijk waarnemingen door te geven aan de site. De waarnemingen worden op de site weergegeven op een interactieve kaart. De ingevoerde gegevens vanaf 1 januari 2011 zijn geraadpleegd voor deze inventarisatie-eenheid.

Aan de hand van de verspreidingsgegevens op www.telmee.nl worden in de omgeving van het plangebied diverse strenger beschermde soorten verwacht (tabel 2 en/of 3, AMvB artikel 75 Flora- en faunawet). Deze soorten zijn weergegeven in tabel 1. Opgemerkt dient te worden dat de website www.telmee.nl de verspreidingsgegevens weergeeft in vijf-kilometer hokken (uurhokken). In tabel 1 zijn derhalve diverse soorten opgenomen die hoogstwaarschijnlijk waargenomen zijn in de omliggende (natuur-)gebieden en niet binnen het plangebied. Of de in tabel 1 opgenomen soorten binnen het plangebied kunnen worden verwacht, wordt behandeld in hoofdstuk 5.

Tabel 1: Gemelde waargenomen beschermde soorten in de omgeving van het plangebied op de website www.telmee.nl (2011-2016).

		Beschermingsregime*		
Soortnaam Nederlands	Soortnaam wetenschappelijk	FF	RL	VN
Vaatplanten				
Bijenorchis	<i>Ophrys apifera</i>	2	-	-
Rietorchis	<i>Dactylorhiza majalis</i> subsp. <i>Praetermissa</i>	2	-	-
Steenanjer	<i>Dianthus deltoides</i>	2	KW	-
Wilde kievitsbloem	<i>Fritillaria meleagris</i>	2	BE	-
Vogels				
Boomvalk	<i>Falco subbuteo</i>	3/VR	KW	4
Buizerd	<i>Buteo buteo</i>	3/VR	-	4
Gierzwaluw	<i>Apus apus</i>	3/VR	-	2
Huismus	<i>Passer domesticus</i>	3/VR	GE	2
Roek	<i>Corvus frugilegus</i>	3/VR	-	2
Stenuil	<i>Athene noctua</i>	3/VR	KW	1
Zoogdieren				
Das	<i>Meles meles</i>	3	-	-
Eekhoorn	<i>Sciurus vulgaris</i>	2	-	-
Franjestaart	<i>Myotis nattereri</i>	3/HR	-	-
Gewone dwergvleermuis	<i>Pipistrellus pipistrellus</i>	3/HR	-	-
Gewone grootoorvleermuis	<i>Plecotus auritus</i>	3/HR	-	-
Waterspitsmuis	<i>Neomys fodiens</i>	3	KW	-
Herpetofauna				
Kamsalamander	<i>Triturus cristatus</i>	3/HR	KW	-
Vissen				
Bittervoorn	<i>Rhodeus amarus</i>	3	KW	-

		Beschermingsregime*		
Soortnaam Nederlands	Soortnaam wetenschappelijk	FF	RL	VN
Grote modderkruiper	<i>Misgurnus fossilis</i>	3	KW	-
Kleine modderkruiper	<i>Cobitis taenia</i>	2	-	-

* FF = Flora- en faunawet: 1 = 'algemeen beschermde soort'; 2 = 'overige' soort; 3 = streng beschermde soort.

RL = Rode Lijst van Nederland: GE = gevoelig; KW = kwetsbaar.

VN = soort met vaste nestplaats; zie voor categorieën paragraaf 3.1.2.

4.2 Veldbezoek

Op 16 februari 2016 is een verkennend veldbezoek gebracht aan het plangebied om een indruk te verkrijgen van de aanwezige biotopen ter plaatste. Eventuele waarnemingen van beschermde planten- en diersoorten zijn genoteerd.

Het veldbezoek is uitgevoerd in de winter, waardoor plantensoorten reeds uitgebloeid zijn en diersoorten mogelijk nog een inactieve levenswijze hebben. In deze periode kan derhalve niet voor alle beschermde soorten uitsluitend gegeven worden over het daadwerkelijk voorkomen binnen de planlocatie. Aan de hand van de aanwezige biotopen is het wel mogelijk om een inschatting van de te verwachten soorten te maken.

Het plangebied bestaat volledig uit grasland dat begraasd wordt door schapen. Het grasland wordt diverse malen in de breedte doorsneden door afwateringsgeulen. Ten tijde van het veldbezoek stond het water in deze geulen hoog, vanwege veel neerslag in de afgelopen periode. Ook de sloten, welke het plangebied aan alle zijden omringen, bevatten veel water. Om de schapen binnen het perceel te houden, is het plangebied omheind met schapenraster. Direct buiten het plangebied zijn bomenrijen aanwezig aan de noord-, oost- en zuidzijde van het perceel. Gezien de afwateringsgeulen en de natte bosdelen in de omgeving, betreft het plangebied een vrij nat perceel. Al is het aannemelijk dat de afwateringsgeulen en mogelijk ook de sloten niet jaarrond water bevatten.

Verruigde zones zijn binnen het plangebied enkel aanwezig ter plaatse van de afrastering aan de rand van het grasland en op de oevers van de afwateringsgeulen. In de literatuur worden enkele beschermde plantensoorten genoemd: bijenorchis, rietorchis, steenanjer en wilde kievitsbloem (allen tabel 2, AMvB artikel 75 Flora- en faunawet). Deze soorten komen voor op bodems die zeer droog zijn of juist zeer nat en vaak ook kalkhoudend. Zeer kalkrijke of droge biotopen worden niet verwacht binnen het plangebied, waardoor het voorkomen van bijenorchis en steenanjer niet verwacht wordt. Het voorkomen van wilde kievitsbloem wordt evenmin verwacht, doordat het plangebied niet regelmatig onder water loopt. Vanwege de begrazing door schapen en de aanwezige afwateringsgeulen is wel een gevarieerd biotoop aanwezig. Op basis van het veldbezoek in de winter kan derhalve niet uitgesloten worden dat beschermde plantensoorten als rietorchis voorkomen binnen het plangebied.

Tijdens het veldbezoek werden diverse vogelsoorten (tabel 3, AMvB artikel 75 Flora- en faunawet) waargenomen in de omgeving van het plangebied. Het betrof de soorten buizerd (*Buteo buteo*), ekster (*Pica pica*), groene specht (*Picus viridis*), grote bonte specht (*Dendrocopos major*), houtduif (*Columba palumbus*), koolmees (*Parus major*), merel (*Turdus merula*), roodborstje (*Erithacus rubecula*), spreeuw (*Sturnus vulgaris*) en zwarte kraai (*Corvus corone*). In de omgeving werden enkele nesten waargenomen. Zo bevatte het struweel om de huidige wielerveden enkele oude merelnesten. Verder waren in enkele bomen rondom het plangebied nesten van de omgevingsscansoorten groene specht, grote bonte specht, ekster, zwarte kraai en bosuil aanwezig. Deze nesten zijn enkel jaarrond beschermd wanneer bij verwijdering van het nest onvoldoende nestgebied aanwezig blijft in de omgeving van het plangebied. Doordat de nesten zich buiten het plangebied bevinden treedt geen vernietiging van de nesten op. Binnen het plangebied is geen hoger opgaande vegetatie of (oude) bebouwing aanwezig. Het plangebied biedt derhalve geen geschikte nestplaatsen voor vogels met een jaarrond beschermd nest, zoals de in de literatuur genoemde buizerd of gierzwaluw. Doordat geen jaarrond beschermde nesten zijn waargenomen in de omgeving van het plangebied, wordt evenmin verwacht dat het perceel dient als essentieel foerageergebied voor deze soorten. Ook voor de overige, in de omgeving voorkomende vogels (zoals zwarte kraai en bosuil), biedt het plangebied geen

essentieel foerageergebied, aangezien in de directe omgeving voldoende geschikt foerageergebied aanwezig is. Vanwege het extensieve beheer van het perceel, biedt het grasland wel geschikt broedbiotoop voor weidevogels tijdens het broedseizoen (globaal van 15 maart tot 15 juli).

Tijdens het veldbezoek is het plangebied en de omgeving onderzocht op sporen van beschermde zoogdiersoorten. Binnen het plangebied werden sporen van strenger beschermde zoogdieren (tabel 2 en 3, AMvB artikel 75 Flora- en faunawet) niet waargenomen. Ook in de directe omgeving van het plangebied werden geen sporen waargenomen van bijvoorbeeld de in de literatuur genoemde das en eekhoorn. Vanwege de afwezigheid van bomen met holten en bebouwing binnen het plangebied kan hiernaast op voorhand uitgesloten worden dat vleermuisverblijven en vliegroutes aanwezig zijn binnen het plangebied. Gezien de structuurrijke omgeving van het plangebied en de afwezigheid van opgaande vegetatie binnen het plangebied wordt evenmin verwacht dat het plangebied dient als essentieel foerageergebied. De bomen aan de noord-, oost- en zuidgrens van het plangebied zijn mogelijk wel van waarde voor vleermuizen. Enkele bomen bevatten spechtengaten, welke in potentie geschikte verblijfplaatsen bieden wanneer de holten verder doorrotten de boom in. De bomenrijen dienen hiernaast mogelijk als vaste vliegroute. Het plangebied biedt tot slot geschikt leefgebied voor kleine, algemeen beschermde zoogdiersoorten (tabel 1, AMvB artikel 75 Flora- en faunawet), zoals mol en konijn.

Het plangebied wordt omgeven door sloten met steile oevers, waarvan tijdens het veldbezoek zichtbaar was dat deze gemaaid worden. Op fotomateriaal uit juli 2015 (Google Street View) is te zien dat de sloot aan de oostzijde veel riet bevat. De sloten ogen voornamelijk een waterafvoerende functie te vervullen, gezien de ligging langs de weg en binnen een agrarische en stedelijke omgeving.

De kamsalamander (tabel 3, AMvB artikel 75 Flora- en faunawet) komt voornamelijk voor in beek- of rivierbegeleidende poelen met stilstaand water, een goed ontwikkelde onderwatergroei en het gehele jaar water bevatten. Dergelijke poelen zijn niet aanwezig binnen het plangebied, waardoor het voorkomen van de kamsalamander niet verwacht wordt. Op basis van de literatuur en de aanwezige biotopen worden andere strenger beschermde amfibiesoorten (tabel 2 en 3, AMvB artikel 75 Flora- en faunawet) evenmin verwacht.

Het plangebied biedt wel geschikt landhabitat en voortplantingswater voor algemeen beschermde amfibiesoorten (tabel 1, AMvB artikel 75 Flora- en faunawet) als bruine kikker en gewone pad.

Tot slot worden in de literatuur drie vissoorten genoemd welke waargenomen zijn in de omgeving van het plangebied. Het betreft de soorten bittervoorn, grote modderkruiper (beide tabel 3, AMvB artikel 75 Flora- en faunawet) en kleine modderkruiper (tabel 2, AMvB artikel 75 Flora- en faunawet). De bittervoorn en grote modderkruiper zijn vissoorten die gebonden zijn aan meer dynamische watersystemen zoals rivieren en beken. Deze soorten worden derhalve niet verwacht in de sloten om het plangebied. De kleine modderkruiper is minder kieskeurig en komt voor in wateren met een rijke plantenbegroeiing en een zandige of met dunne sliblaag bedekte bodem. Ondanks dat tijdens het veldbezoek bleek dat de sloten gemaaid worden, is op het fotomateriaal uit 2015 tevens te zien dat de sloten ook (periodiek) veel vegetatie bevatten. Het is derhalve mogelijk dat kleine modderkruipers voorkomen in de sloten om het plangebied.

Overige strenger beschermde soorten (tabel 2 en 3, AMvB artikel 75 Flora- en faunawet) als reptielen of vlinders, of sporen hiervan, komen in de literatuur niet naar voren. Voor deze soorten is evenmin geschikt biotoop aangetroffen tijdens het veldbezoek waardoor het voorkomen van deze soorten binnen het plangebied niet verwacht wordt.

5 Interpretatie

Op basis van de gegevens uit het literatuuronderzoek, de waarnemingen tijdens het veldbezoek en de aanwezige terreinkenmerken is in dit hoofdstuk de verwachte betekenis van het plangebied voor beschermde flora en fauna vermeld.

5.1 Flora

Het plangebied bestaat uit grasland dat op enkele plaatsen doorsneden wordt door afwateringsgeulen. Het perceel wordt beheerd door middel van begrazing door schapen. Dankzij deze beheermethode blijven, ter plaatse van de geulen, licht verruigde zones over. Deze locaties bieden in potentie geschikte groeiplaatsen voor beschermde plantensoorten zoals de rietorchis. Vanwege het tijdstip van het veldbezoek kon echter niet aangetoond (of uitgesloten) worden of dat exemplaren van beschermde planten daadwerkelijk aanwezig zijn.

5.2 Algemeen beschermde diersoorten

Het plangebied is geschikt voor algemeen beschermde zoogdiersoorten (tabel 1, AMvB artikel 75 Flora- en faunawet) als mol en konijn. Daarnaast biedt het plangebied landhabitat en voortplantingswater voor algemeen beschermde amfibieën (tabel 1, AMvB artikel 75 Flora- en faunawet) als bruine kikker en gewone pad.

5.3 Vogels

In de literatuur zijn diverse vogelsoorten opgenomen. Op enige afstand is een buizerd waargenomen. Jaarrond beschermde nesten, zoals dat van de buizerd, zijn echter niet waargenomen in de directe omgeving van het plangebied. De overige soorten in de literatuur betreffen soorten die hoogstwaarschijnlijk op geruime afstand van het plangebied zijn waargenomen. Overige nesten zijn evenmin waargenomen binnen het plangebied, vanwege de afwezigheid van hoger opgaande vegetatie of bebouwing. Gezien de half open agrarische omgeving, biedt het plangebied tevens geen essentieel foerageergebied voor in de omgeving aanwezige soorten. Vanwege het extensieve beheer van het perceel, biedt het grasland wel geschikt biotoop voor weidevogels tijdens het broedseizoen.

5.4 Zoogdieren

In de literatuur worden allereerst de das (tabel 3, AMvB artikel 75 Flora- en faunawet) en eekhoorn (tabel 2, AMvB artikel 75 Flora- en faunawet) genoemd. Van beide soorten werden geen sporen (o.a. pootafdrukken, nesten) aangetroffen. Vanwege de afwezigheid van bomen, de aanwezige sloten om het perceel en de afrastering wordt ook niet verwacht dat dassen of eekhoorns voorkomen binnen het plangebied.

Hiernaast wordt de waterspitsmuis (tabel 3, AMvB artikel 75 Flora- en faunawet) genoemd in de literatuur. De waterspitsmuis komt voor in en langs schone, niet te voedselrijke, vrij snel stromende tot stilstaande wateren met een behoorlijk ontwikkelde watervegetatie en ruig begroeide oevers. Ondanks dat de sloten om het plangebied een ontwikkelde oevervegetatie bevatten, wordt, vanwege de ligging nabij agrarisch gebied, niet verwacht dat de sloot zeer schoon en voedselarm is. Bovendien zijn waterspitsmuizen zeer gevoelig voor verstoring. Gezien de ligging van de sloten langs de weg en nabij sportterrein en agrarisch gebied, is relatief veel verstoring aanwezig in de omgeving. Gezien deze eigenschappen van het plangebied en de directe omgeving wordt het voorkomen de waterspitsmuis niet verwacht.

Tevens worden drie vleermuissoorten (tabel 3, AMvB artikel 75 Flora- en faunawet) genoemd in de literatuur. Binnen het plangebied zijn verblijven, vliegroutes of essentieel foerageergebied van vleermuizen afwezig. De bomen rondom het plangebied zijn wel mogelijk van waarde voor vleermuizen. Aanwezige spechtenholen bieden mogelijk geschikte verblijfplaatsen en de bomenrijen dienen hiernaast mogelijk als vaste vliegroute of foerageergebied voor vleermuizen.

5.5 Amfibieën

Zoals in vorig hoofdstuk is beschreven, worden strenger beschermde amfibiesoorten (tabel 2 en 3, AMvB artikel 75 Flora- en faunawet) zoals de kamsalamander, niet verwacht binnen het plangebied.

5.6 Vissen

Het plangebied wordt aan alle zijden omringd door sloten, welke naar verwachting hoofdzakelijk een waterafvoerende functie hebben. Het verkennend onderzoek kan niet uitsluiten of dat deze sloten jaarrond water bevatten. Gezien de ligging en het karakter van de sloten wordt het voorkomen van de bittervoorn en grote modderkruiper niet verwacht. De sloten bieden mogelijk wel geschikt leefgebied voor de kleine modderkruiper.

5.7 Overige soorten

Overige strenger beschermde soorten (tabel 2 en 3, AMvB artikel 75 Flora- en faunawet) als reptielen of vlinders komen in de literatuur niet naar voren. Voor deze soorten is evenmin geschikt biotoop aangetroffen tijdens het veldbezoek waardoor het voorkomen van deze soorten binnen het plangebied niet verwacht wordt.

6 Effecten voorgenomen ingrepen

In dit hoofdstuk wordt nader ingegaan op de effecten van de voorgenomen ingrepen en het toekomstig gebruik in het plangebied op de (mogelijk) voorkomende beschermde soorten. Ook wordt aandacht besteed aan de gevolgen van de plannen voor de beschermde gebieden.

6.1 Beschermde soorten

Allereerst wordt aandacht besteed aan de effecten die kunnen optreden op beschermde soorten als gevolg van de realisatie en het gebruik van de uitbreiding van het wielersparcours.

6.1.1 Flora

Het plangebied en met name de licht vervuilde delen rond de afwateringsgeulen, bieden potentieel groeibiotoop voor beschermde plantensoorten als de rietorchis. De realisatie van de uitbreiding van het wielersparcours leidt tot het verharderen van een groot deel van het plangebied, waarbij mogelijk aanwezig groeibiotoop en aanwezige exemplaren vernietigd worden.

6.1.2 Algemeen beschermde diersoorten

Het plangebied vormt geschikt leefgebied voor diverse kleine, algemeen voorkomende zoogdiersoorten (tabel 1, AMvB artikel 75 Flora- en faunawet) en er kunnen algemeen voorkomende amfibieën (tabel 1, AMvB artikel 75) gebruik maken van het plangebied als landhabitat en voortplantingshabitat. In de omgeving van het plangebied blijft ruim voldoende geschikt habitat over voor deze soorten. Negatieve effecten als gevolg van de uitbreiding van het wielersparcours worden niet verwacht. Wel dient tijdens de werkzaamheden rekening gehouden te worden met de zorgplicht.

6.1.3 Broedvogels

Het verwijderen van het grasland en vergraven van de bodem binnen het plangebied kan negatieve effecten hebben op broedende (weide)vogels (tabel 3, AMvB artikel 75 Flora- en faunawet). Wanneer de werkzaamheden uitgevoerd worden tijdens het broedseizoen (globaal van half maart tot half juli), kunnen broedende vogels verstoord worden en broedsels verloren gaan.

Doordat voorkomen dient te worden dat verlichting uitstraalt naar de omgeving (zie toelichting in paragraaf 7.1.4.), treden geen negatieve effecten op het in de omgeving aanwezige bosuilennest op.

6.1.4 Vleermuizen

Vleermuisverblijven, essentiële vliegroutes of foerageergebied zijn binnen het plangebied niet aanwezig. Directe negatieve effecten op vleermuizen zijn derhalve uit te sluiten. De bomen rond het plangebied bieden mogelijk wel geschikte verblijfplaatsen, vliegroutes of foerageergebied voor vleermuizen (tabel 3, AMvB artikel 75 Flora- en faunawet). Deze bomen blijven bij de ingreep behouden, waardoor ook hier geen directe negatieve effecten op vleermuizen te verwachten zijn. Het plaatsen van lichtmasten rondom het nieuwe wielersparcours leidt mogelijk wel tot verstoring van aanwezige vleermuisverblijven, vliegroutes of foerageergebied.

6.1.5 Kleine modderkruiper

Het is mogelijk dat de kleine modderkruiper (tabel 2, AMvB artikel 75 Flora- en faunawet) voorkomt in de sloten rondom het plangebied. De sloten rondom het plangebied blijven echter allen behouden en worden niet significant verstoord tijdens de werkzaamheden (hoogstens tijdelijk ter plaatse van de oevers voor de aanleg van een brug/duiker). Negatieve effecten op de mogelijk voorkomende kleine modderkruiper treden derhalve niet op.

6.2 Beschermde gebieden

Het plangebied bevindt zich niet binnen of in de directe nabijheid van het Natuurnetwerk Nederland of Natura2000-gebieden. Negatieve effecten op deze beschermde natuurgebieden worden derhalve niet verwacht. Wanneer in de toekomstige situatie geen toename aan verstorende factoren optreedt (geluidstoename of uitstraling van verlichting buiten plangebied), worden evenmin indirecte negatieve effecten verwacht.

7 Conclusies en aanbevelingen

Op basis van de gegevens die verkregen zijn met het uitgevoerde literatuuronderzoek en het veldbezoek, kan worden gesteld dat de voorgenomen uitbreiding van het wielersparcours nadelige effecten kan hebben voor beschermde soorten maar niet voor beschermde gebieden.

7.1 Beschermde soorten

7.1.1 Flora: Aanvullend veldbezoek

Vanwege het extensieve beheer binnen het plangebied, voornamelijk ter plaatse van de afwateringsgeulen, is potentieel geschikt groeibiotoop aanwezig voor beschermde plantensoorten als de rietorchis. Als gevolg van de uitbreiding van het wielersparcours wordt het plangebied grotendeels vergraven.

De rietorchis is vrijgesteld van ontheffingsaanvraag onder voorwaarde dat wordt gewerkt volgens een goedgekeurde gedragscode Flora- en faunawet (bijvoorbeeld Rijkswaterstaat, 2010). Volgens de gedragscode dienen groeiplaatsen in eerste instantie, waar mogelijk, vermeden te worden. Indien dit niet mogelijk blijkt, dienen werkzaamheden buiten de kwetsbare periode (bloeitijd) of gefaseerd in ruimte en tijd uitgevoerd te worden. Tot slot bestaat de mogelijkheid tot het treffen van maatregelen gericht op overleven van de soort, zoals het uitgraven en verplaatsen van planten of het winnen zaden. Wanneer niet gewerkt wordt volgens een gedragscode, dan is een ontheffing van de Flora- en faunawet nodig.

Doordat het veldbezoek in de winter is uitgevoerd, is niet bekend of en waar exemplaren van de rietorchis voorkomen. Aanbevolen wordt om door middel van een aanvullend veldbezoek tijdens het bloeiseizoen van de rietorchis (mei – juli) vast te stellen of en waar exemplaren van de soort voorkomen. Indien exemplaren aangetroffen worden, dient in een ecologisch werkprotocol opgenomen te worden hoe tot invulling van de gedragscode wordt gekomen voor de werkzaamheden.

7.1.2 Algemeen beschermde diersoorten: Rekening houden met zorgplicht en voortplantingsperiode amfibieën

Het plangebied is in potentie geschikt als leefgebied voor algemeen voorkomende zoogdiersoorten en als leef- en voortplantingsgebied van amfibieën. De omgeving van het plangebied biedt voldoende alternatief leef- en voortplantingsgebied voor een goede staat van instandhouding van deze algemene soorten. Negatieve effecten als gevolg van de realisatie van de uitbreiding van het wielersparcours worden daarom niet verwacht. De werkzaamheden zelf hebben mogelijk wel een negatief effect op voorkomende soorten. Individuen van de soort worden mogelijk verwond (artikel 9, Flora- en faunawet).

Indien er tijdens de werkzaamheden dieren aangetroffen worden dient er derhalve sprake te zijn van zorgvuldig handelen. Dit houdt in dat aangetroffen individuen van deze soorten verjaagd dienen te worden of gevangen en vrijgelaten dienen te worden in het aanliggend gebied, buiten invloed van de werkzaamheden. Om hiernaast negatieve effecten op voortplantende amfibieën te voorkomen, dienen de afwateringsgeulen gedempt te worden buiten het voortplantingsseizoen van amfibieën (voortplantingsseizoen: globaal van half maart tot eind augustus).

7.1.3 Broedvogels: Rekening houden met broedseizoen

Aangezien het grasland binnen het plangebied verwijderd wordt, treden mogelijk negatieve effecten op broedvogels (waaronder weidevogels) op, zoals het doden of verwonden van vogels (kuikens; artikel 9, Flora- en faunawet), het verontrusten van broedende vogels (artikel 10, Flora- en faunawet), het vernielen van nesten (artikel 11, Flora- en faunawet) of het vernielen van eieren (artikel 12, Flora- en faunawet). Vogels zijn opgenomen in tabel 3 van de Flora- en faunawet.

In gebruik zijnde nesten van vogels worden gezien als vaste verblijfplaatsen en zijn streng beschermd. In gebruik zijnde nesten mogen niet worden verstoord of vernietigd ten behoeve van ruimtelijke ontwikkelingen. Hiervoor is geen ontheffing van de Flora- en faunawet mogelijk. Voor de geplande werkzaamheden betekent dit, dat deze uitgevoerd

moeten worden buiten het broedseizoen. Het broedseizoen duurt globaal van half maart tot half juli, afhankelijk van de weersomstandigheden en de betreffende vogelsoort.

7.1.4 Vleermuizen: Voorkomen uitstraling verlichting buiten plangebied

Directe negatieve effecten op vleermuizen als gevolg van de werkzaamheden, worden niet verwacht, doordat verblijfplaatsen, vliegroutes of foerageergebied niet verwijderd worden. In de toekomstige inrichting wordt echter verlichting aangebracht binnen het plangebied. De uitstraling van de verlichting leidt mogelijk wel tot een verstorend effect op direct buiten het plangebied aanwezige verblijven, vliegroutes of foerageergebied (artikel 11, Flora- en faunawet). Om negatieve effecten te voorkomen, dient er geen uitstraling van de verlichting buiten het perceel op te treden. Met name de bomen aan de noord- en zuidzijde van het plangebied bieden mogelijk een belangrijke vliegroute, doordat de overzijde van deze wegen reeds verlicht wordt met straatverlichting en daardoor al minder aantrekkelijk is voor vleermuizen. In het bestemmingsplan dient geborgd te worden dat geen spraken mag zijn van de uitstraling van verlichting buiten het plangebied.

Indien niet voorkomen kan worden dat de omringende bomenrijen en bossen verlicht worden, is aanvullend vleermuizenonderzoek noodzakelijk om aan te tonen welke functie deze elementen vervullen en of er sprake is van negatieve effecten op vleermuizen.

7.2 Beschermde gebieden

Zoals aangegeven in paragraaf 6.2 worden negatieve effecten op beschermde gebieden niet verwacht. Indirecte effecten worden evenmin verwacht wanneer geen toename aan versturende factoren (geluid of uitstraling verlichting) op de omgeving van het plangebied optreedt.

8 Geraadpleegde literatuur

Boeken

- Blamey, M. en C. Grey-Wilson, 1990. De geïllustreerde flora. Tirion Natuur, Baarn
- Chinery, M., 2004. Nieuwe insecten gids. Tirion Natuur, Baarn
- Meijden, R. van der, 2005. Heukels' Flora. Wolters-Noordhoff, Groningen/Houten.
- Montag, K., 2003. Compact natuurgids Paddenstoelen. Fontaine Uitgevers BV, Abcoude.
- Rijkswaterstaat, 2010. Gedragscode Flora- en faunawet Rijkswaterstaat, versie goedkeuringsbesluit. Expertisecentrum Natuurwetgeving Rijkswaterstaat. 19 juli 2010.
- Svensson, L., 2010. ANWB vogelgids van Europa. ANWB Media/Tirion Natuur, Baarn.
- Twisk, P. en A. van Diepenbeek, 2010. Veldgids Europese zoogdieren. Stichting Uitgeverij KNNV, Zeist.
- Wynhoff, I., C. van Swaay en J. van der Made, 2001. Veldgids Dagvlinders. Stichting Uitgeverij KNNV, Utrecht.

Websites

- www.rijksoverheid.nl
- www.synbiosys.alterra.nl
- www.telmee.nl